

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtru sit filia inanis gloriae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

occurrit ex alio capi- te: & hoc. f. q. Paulus excitavit partes, scilicet, Phariseos, & Sadduceos ad suas proprias opiniones ac voluntates, vt ex eis solueretur concor dia eorundem contra Paulum. Constat enim, quod non sunt faciendae mala, vt ve- riant bona.

Ad hoc dicitur, qd aliud fuit in hoc actu Pauli inueniendum, & aliud praecognitum tantum, & permittitum. Aestimavit siquidem Paulus utroque pro priis opinionibus sectato- rum, ac per hoc con cordiam contra eum tollendam. Intendit autem solum excitare Phariseos in defen sionem resurrectionis, ac per hoc ipsius Pauli Sadduceorum autem perniciam excedendam permitte- re. Non enim ex inten- tione Pauli, Sadducei in actu huius heresis promouendi, sed ex eo- rum propria volunta- te, qua parati erant proposita quaestione de resurrectione, illa impugnare. Constat autem, quod licitum est permovere, & vti- malis, ut eueniat bo- na, quamuis non liceat facere, aut inducere ad mala, vt uentiant bona.

inuenit ergo discordia non est peccatum, & maxi- me mortale.

SED CONTRA est, qd ad Galatas 5. diffensiones, id est, discordia ponuntur inter opera carnis, de qui- bus subditur. Qui talia agunt, regnum Dei non con- sequentur. Nihil autem excludit a regno Dei, nisi peccatum mortale, ergo discordia est peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, qd discordia concordia op- ponitur. Concordia autem, ut supra dictum est, ex charitate causatur, in quantum scilicet charitas multorum corda coniungit in aliquid vnu, quod est principaliter quidem bonum diuinum; secundario autem bonum proximi. Discordia igitur eadem ratione est peccatum, in quantum huiusmodi concordia con- trariatur: sed sciendum, quod haec concordia per discordiam tollitur dupliciter. Vno quidem modo per se: alio vero modo per accidens. Per se quidem in humanis actibus, & motibus dicitur esse id, quod est secundum intentionem: unde per se discordat aliquis a proximo, quando scilicet, & ex intentione dissentit a bono diuino, & a proximo bono, in quo debet consentire. Et hoc est peccatum mortale ex suo genere propter contrarietatem ad charitatem, licet primi motus huius discordia propter imperfectionem actus, sint peccata venialia. Per accidens autem in humanis actibus consideratur ex hoc, quod aliquid est praeter intentionem. Unde cum intentio aliquorum est ad aliquod bonum, quod pertinet ad

CIRCA primum quaeritur duo. Primo, Vtrum discordia sit peccatum. Secundo, Vtrum sit filia inanis gloriae.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum discordia sit peccatum.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod discordia non sit peccatum. Discordare enim ab aliquo, est recedere ab alterius voluntate: sed hoc non videtur esse peccatum, quia voluntas proximi non est regula voluntatis nostrae, sed sola voluntas diuina. ergo discordia non est peccatum. ¶ 2 Praet. Quicumque inducit aliquem ad peccandum, & ipse peccat: sed inducere inter aliquos discordiam non videtur esse peccatum. dicitur enim Act. 23. quod sciens Paulus, quia vna pars esset Sadduceorum, & altera Phariseorum, exclamauit in concilio. Viri fratres, ego Phariseus sum filius Phariseorum, de spe, & de resurrectione mortuorum ego iudico, & cum hoc dixisset, facta est dissensio inter Phariseos, & Sadduceos. ergo discordia non est peccatum.

¶ 3 Praet. Peccatum praecipue mortale, in sanctis uiris non inuenitur: sed in sanctis uiris inuenitur discordia dicitur enim Act. 15. Facta est dissensio inter Paulum, & Barnabam, ita vt discederent ab inuicem. ergo discordia non est peccatum, & maxime mortale.

honorem Dei, uel utilitatem proximi, sed vnus astiti- mat hoc esse bonum, alius autem habet contrariam opinionem, discordia tunc est per accidens contra bonum diuinum, uel proximi. Et talis discordia non est peccatum, nec repugnat charitati: nisi huiusmodi discordia sit uel cum errore circa ea, quae sunt de necessitate salutis, uel pertinacia indebite adhibeatur: Cum etiam supra dictum est, qd concordia, quae est charitatis effectus, est vnio uoluntatum, non vnio opinionum. Ex quo patet, quod discordia quandoque est ex peccato vnus tantum, puta, cum vnus uult bonum, cui alius scienter resistit. Quandoque autem est cum peccato utriusque, puta, cum uterque dissentit a bono alterius, & uterque diligit bonum proprium.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd voluntas vnus hominis secundum se considerata, non est regula uoluntatis alterius, sed in quantum voluntas proximi inhaeret uoluntati Dei, quae fit per consequens regula regulata secundum propriam regulam. Et ideo discordare a tali uoluntate est peccatum, quia per hoc discordatur a regula diuina.

AD SECUNDUM dicendum, qd sicut uoluntas hominis adherens Deo, est quadam regula recta, a qua peccatum est discordare: ita etiam uoluntas hominis Deo contraria, est quadam peruersa regula, a qua bonum est discordare. Facere ergo discordiam, per quam tollitur bona concordia, quam charitas facit, est graue peccatum. Unde dicitur Prou. 6. Sex sunt, quae odit Dominus, & septimum detestatur anima eius: & hoc septimum ponit eum, qui seminat inter fratres discordias. Sed causare discordiam, per quam tollitur mala concordia, scilicet, in mala uoluntate, est laudabile: & hoc modo laudabile fuit quod Paulus posuit dissensionem inter eos, qui erant concordēs in malo. Nam & Dominus de se dicit, Matth. 10. Non ueni pacem mittere, sed gladium.

AD TERTIUM dicendum, qd discordia, quae fuit inter Paulum, & Barnabam, fuit per accidens, & non per se: uterque enim intendebat bonum, sed vni uidebatur hoc esse bonum, alij aliud, quod ad defectum humanum pertinebat. Non enim erat talis controuersia in his, quae sunt de necessitate salutis: quamuis hoc ipsum fuerit ex diuina prouidentia ordinatum, pp utilitatem inde consequentem.

ARTICVLVS II.

Vtrum discordia sit filia inanis gloriae.

AD SECUNDUM sic proceditur. Vtrum discordia non sit filia inanis gloriae. Irrationale est aliud vitium ab inani gloria: sed discordia uidetur esse filia irae, secundum illud Prouerb. 15. Vir iracundus prouocat rixas, ergo non est filia inanis gloriae.

¶ 2 Praet. Augu. * dicit super Io. exponens illud, quod habetur Io. 7. Nondum erat spiritus datus, Li uor separar, charitas iungit: sed discordia nihil est aliud, quam quaedam separatio uoluntatum, ergo

Secunda Secunda S. Thomae

q. 29. ar. 1. huiusmodi

q. 29. ar. 1. huiusmodi

Super quaestiones tri- gesime prima arti- culum secundum.

In ar. 2. dubium oc- currit, An discor- dia ortus ex inani gloria: uel inuidia sit effectus, uel finali- ter.

Ad hoc dicitur, qd cum ortus vitij ex uicio, qui metaphorice appellatur filio, fit ortus appetitus ex ap- petitu: appetitus au- tem vnus oritur ex alio, in quantum ex appetitu vnus appeti- bilis oritur appetitus alterius appetibilis, ut patet in bonis, dum ex amore filij ama- mus pedagogum: & in malis, du ex odio uxoris, odio habentur consanguinei, in huiusmodi uero or- tum dependentia secu- dum ordinem causae finalis apparet: quoniam appetibile ut sic, causam finale im- portat, & respectu appetitus, & alterius appetibilis, consequens est ut secundum rationem causae finalis intelligatur a signa- ri filias uictorum, &

Infr. q. 232. ar. 5. Et mal. q. 9. ar. 3.

Tracta. 12 inter med. & fine. 10. q. 1. huiusmodi

N. 12. h. vii.

virtutum. Et in proposito quidem apparet, quod discordia secundum terminum ad quem habet pro fine superbia, vel vana gloriam: quoniam ideo aliquis scienter eligit propriam voluntatem praferre iustitiae alterius voluntati, ut excellat vel in re, & hoc est superbia: vel in apparen- tia, & hoc est vana gloria. Et ex hoc quod aliquis excellenciam appetit in re, vel in apparen- tia, ori- tur discordia. Inna- scitur namque ut appetat in sua voluntate persistere, ut sic excellat. Secundum autem terminum a quo, eodem ordine ab invidia nascitur. Nam ex hoc, quod dolemus de bono proximi, ut excedente nostrum, appetimus recessum a bona voluntate eiusdem, & recessum a voluntate proximi eligimus ad consummandam derelictio- nem boni illius, ut diminutum apparet nostrum, ut laepe haec apparent inter discordias principum vicinorum: reco- lenda tamen sunt hic, & in similibus duo. Alterum est, quod appetibile in anima habet etiam causalitatem effecti- uam, ut Auer. dicit in 12. Metaph. com- ment. 96. Alterum uero, quod sermo moralis intelligitur secundum id, quod ut in pluribus inuenitur. Unde nihil obstat, si quandoque aliunde uitium pos- sit oriri, nec etiam, si quandoque causalitas effectiua inferatur: sed proposito moralis doctrinae finis praecipue accom- modandus uidetur.

Sup illud: Si Sathanam eicit, to. 9.

Lib. 31. Moral. cap. 31.

In cor. art.

Super Questionis trigesima octauae Ar- ticulum primum.

Propos. 17. inter opera Aris. to. 3.

discordia procedit ex liuore, idest, inuidia magis, quam ex inani gloria. ¶ 1. Praet. Illud, ex quo multa mala oriuntur, videtur esse vitium capitale: sed discordia est huiusmodi, quia super illud Matth. 12. Omne regnum contra se di- uisum desolabitur. * dicit Hier. Quo modo concordia parua res crescunt, sic discordia maxima dilabuntur: ergo ipsa discordia debet poni vitium capitale magis, quam filia inanis gloria. SED CONTRA est authoritas * Grego. 31. Moral. RESPON. Dicendum, quod discordia importat quandam dis- cregationem voluntatum, in quantum scilicet voluntas vnius stat in vno, & voluntas alterius stat in altero. Quod autem voluntas alicuius in proprio sicut, procedit ex hoc, quod ali- quis ea, quae sunt sua, praefert his, quae sunt aliorum. Quod cum inordinate fit, pertinet ad superbiam, & inancem gloriam. Et ideo discordia, per quam vnus quisque sequitur quod suum est, & recedit ab eo, quod est alterius, ponitur filia inanis gloriae. AD PRIMUM ergo dicendum, quod rixa non est idem, quod dis- cordia. Nam rixa consistit in exteriori opere: vnde contingen- ter causatur ab ira, quae mouet animum ad nocendum proximo. Sed discordia consistit in disiunctione motuum voluntatis, quam facit superbia, vel inanis gloria, rationem * dicitur. AD SECUNDUM dicendum, quod in discordia consideratur quidem, ut terminus a quo, re- cessus a voluntate alterius: & quantum ad hoc causatur ex in- uidia: ut terminus autem ad quem, accessus ad id quod est sibi pro- prium: & quantum ad hoc cau- satur ex inani gloria. Et quia in quolibet motu, terminus ad quem est potior termino a quo, finis enim est potior principio, potius ponitur discordia filia in- anis gloriae, quam inuidiae, li- cet ex utraque oriri possit secun- dum diuersas rationes, ut dic- tum est. AD TERTIUM dicendum, quod ideo concordia parua res crescunt, & per discordiam ma- xima dilabuntur: quia virtus quanto est magis vnita, tanto est fortior, & per separationem diminuitur, ut dicitur in libro * de Causis. Vnde patet, quod per hoc pertinet ad proprium effectum discordiae, quae est di-

uisio voluntatum, non autem pertinet ad originem diuersorum vitiorum ad discordia, per quod habet rationem vitij capitalis.

QVAESTIO XXXVIII. De contentione, in duos artic. los diuisa.

DEINDE considerandum est de contentione. ET CIRCA hoc que- runtur duo.

¶ Primo, Vtrum contentio sit peccatum mortale. ¶ Secundo, Vtrum sit filia inanis gloriae.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum contentio sit peccatum mortale.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod contentio non sit peccatum mortale. Peccatum enim mortale in vitis spiritualibus non inuenitur, in quibus tamen inuenitur contentio, secundum illud Lucie 22. Facta est contentio inter discipulos Iesu, quis eorum esset maior: ergo contentio non est peccatum mortale.

¶ 2. Praet. Nulli bene disposito debet placere peccatum mortale in proximo: sed dicit Apostolus ad Philippens. 1. Quidam ex contentione Christum annuntiant: & postea subdit: Et in hoc gaudeo, sed & gaudebo, ergo contentio non est peccatum mortale.

¶ 3. Praet. Contingit, quod aliqui vel in iudicio, vel in disputatione contendunt, non aliquo animo malignandi, sed potius intendentes ad bonum, sicut illi, qui contra haereticos disputando contendunt: vnde super illud primi Reg. 4. Accidit quadam die &c. dicit glossa Catholici contra haereticos contentiones non commouent, nisi prius ad certamen conuocentur: ergo contentio non est peccatum mortale.

¶ 4. Praet. Iob videtur cum Deo contendisse, secundum illud Iob. 39. Nunquid qui contendit cum Deo, tam facile conquiescit? Et tamen Iob non peccauit mortaliter: quia Dominus de eo dicit. Non estis locuti recte coram me, sicut seruus meus Iob, vbi habetur Iob vltim. ergo contentio non semper est peccatum mortale. SED CONTRA est, quod con-